

EMBER, TERMÉSZET, ALGORITMUS

Van-e helye a mesterséges intelligenciának
a természet jogi képviseletében?

Dr. Sáfrán József PhD
NKE ÁNTK, Lőrincz Lajos Közigazgatási Jogi Tanszék

Tartalom

01 Bevezetés,
módszertan

02 Etikus-e rábízni a
döntést az MI-re?
Ecuadori jogesetek

03 MI és természet a
magyar jogban

04 Etikai következtetések
és de lege ferenda

Miért fontos ez a kérdés?

Jog

EU AI Act 2024

**AI megjelenése
büntetőeljárásokban**

Nincs magyar jogeset

Kérdések

**Hogyan lehet használni és
mikor etikus a használata?**

**Etikai és jogi paradoxonokat
hogyan kezeljük?**

**Mikor lehet egyedi ügyben
használni és mikor támogató
jelleggel?**

**Záró lépés normatív: mit kell
tennünk itthon?**

MÓDSZERTAN

Komperatív jogdogmatikai elemzés

Ecuador, EU AI Act-keret, magyar Btk. és közigazgatási jog

Esettanulmányok

Pacha Mama; Wheeler és Huddle kontra Loja Tartomány; : Cotacachi városa kontra Környezetvédelmi Minisztérium és ENAMI EP

“La naturaleza o Pacha Mama... tiene derecho a que se respete integralmente su existencia.”

(A természetnek joga van integritásának tiszteletben tartásához.)

Ecuadori Alkotmány, 2008 (71. cikk)

Az “Acción Popular” mechanizmusa

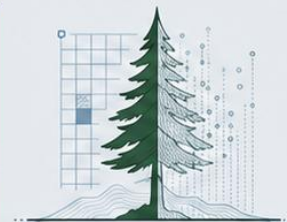
Ökoszisztéma kárt szenved.

BÁRMELY személy vagy civil szervezet felléphet.

NINCS szükség közvetlen tulajdonosi érdekeltségre.

A természet közvetlen jogalanyként jelenik meg az eljárásban.

Precedensek a természet védelmében

Év	Tárgy	Jogi áttörés
2011	 <p>Vilcabamba-folyó (Útépítési törmelék lerakása)</p>	Világelső ítélet, amely egy folyót közvetlen jogalanyként kezelt; rehabilitációs kötelezettség.
2021	 <p>Los Cedros-erdő (Állami bányászati koncessziók)</p>	Az ökoszisztéma érdeke felülírta a gazdasági érdekeket; az Alkotmánybíróság megsemmisítette az engedélyeket.
2024	 <p>Machángara-folyó (Tisztítatlan városi szennyvíz)</p>	Kötelező szennyvíztisztító-építés a fellebbezés halasztó hatálya ellenére is.

Instrumentális MI mint bírósági bizonyíték

Területvesztés:
283.5 km²

Módszertan:
SAR radar

Szenzor:
Multispektrális
képelemzés

- **Jogi státusz:**
Az MI kizárólag adatot mér és jelez, nincs döntési kompetenciája.
- **Hazai alkalmazhatóság:**
A Be. 188. § alapján szakértői véleményként ma is befogadható.
- **Törvénymódosítást**
nem igényel, ha a módszertan dokumentált és ember hitelesíti.

Diagnosztikai mátrix: Melyik MI-típust melyik ügyre?

Sok adat, mérhető tény	
Kritérium	Erdőirtás hektárban, szennyezés mg/l-ben, GPS-koordináták.
Eszköz	Instrumentális MI
Eredmény	Gyors, közel automatizált bizonyítékgyűjtés.

Komplex hatásvizsgálat	
Kritérium	Bányászati koncesszió, kumulatív ökológiai hatások, EIA.
Eszköz	Asszisztív MI
Eredmény	Magas kockázatú döntéstámogatás, kötelező emberi mérlegeléssel.

Alacsony adatfedettség	
Kritérium	Nehezen mérhető biodiverzitás-eltolódás, ökoszisztéma-egészség.
Eszköz	Kizárólag Emberi Szakértő
Eredmény	Az MI maximum adatszolgáltató marad, a döntés teljes egészében humán kompetencia.

Útiterv: De Lege Ferenda (A jövő jogalkotása)

1. Rövid táv

(Törvénymódosítás nélkül is léphető)

Lépés: Kötelező érdemi mérlegelés.

Eljárásjogi értelmezéssel el kell érni, hogy a hatósági eljárásokban a validált MI-monitoring adatok (pl. műholdkép) megkerülhetetlen bizonyítékok legyenek.

2. Közép táv

(Technológiai Integráció)

Lépés: Akkreditált MI-rendszerek autonóm 'trigger' joga.

Ökológiai küszöbértékek átlépésekor automatikus hatósági jelzés generálása, EU AI Act-konform auditnaplóval és kötelező emberi végrehajtási döntéssel.

3. Hosszú táv

(Dogmatikai Váltás)

**Lépés:
Korlátozott MI-gondnokság alkotmányjogi előkészítése.**

Sui generis modell bevezetése az ecuadori példa nyomán: a természet mint korlátozott jogalany, amelyet auditált algoritmusok (is) képviselhetnek egy kijelölt emberi gyám mellett.

**Köszönöm szépen a
figyelmet!**

Elérhetőség:
safran.jozsef@uni-nke.hu

